

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ

№ 1

София, 23.02.2015 г.

по жалба срещу предаването „Още от деня“ на БНТ

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на двадесет и трети февруари две хиляди и петнадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Александър Кашъмов
ЧЛЕНОВЕ: *Бойко Василев (направен отвод поради конфликт на интереси при разглеждания казус)*
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Даниела Тренчева
Иван Бедров
Илия Вълков
Невена Праматарова
Нели Огнянова
Райна Николова

изслуша доклада на Райна Николова по жалба вх. № 02-003/26.01.2015 г. на г-н Петър Кърджилов срещу екипа на предаването „Още от деня“, разпространено от Българската национална телевизия. Комисията констатира следното:

ПРОЦЕДУРА

1. Жалбата, подадена от г-н Петър Кърджилов, член на Националния съвет на Политическа партия „Зелените“, е срещу поведението на водещия на предаването „Още от деня“ г-н Димитър Цонев и непредоставянето на право на отговор на Политическа партия „Зелените“. Предаването е разпространено на 14.01.2015 г. по телевизионна програма БНТ1 от Българската национална телевизия.
2. Жалбата е допустима по смисъла на чл. 7 и чл. 8 от Правилника за дейността на Комисията по журналистическа етика. Подадена е в срок и съдържа всички необходими за това реквизити.
3. Копие от жалбата и искане за становище са изпратени до генералния директор на Българската национална телевизия г-жа Вяра Анкова с писмо от 29.01.2015 г. на председателя на Комисията по журналистическа етика г-н Александър Кашъмов.
4. По повод на жалбата на г-н Петър Кърджилов е постъпило писмено становище от Българската национална телевизия, което е предоставено на вниманието на членовете на Комисията.

Национален съвет за журналистическа етика

ЖАЛБА

В жалбата на г-н Петър Кърджилов се твърди следното:

„На 14-ти януари в предаването "Още от деня" (БНТ 1) водещият г-н Димитър Цонев извърши нарушение на две точки от чл. 1 на Етичния кодекс на българските медии. С отказа си да представи позицията на ПП „Зелените“ по проблема (поискана в кореспонденция – имейл, с копие и до Националния съвет за журналистическа етика), като засегната и актуално информирана страна по темата, екипът на предаването наруши други две точки от чл. 1 на Кодекса. В жалбата си възразяваме основно срещу две изказвания: 1) клеветата от госта Валери Симеонов по адрес на протестиращите граждани срещу фракинга за шистов газ в България (сред които ключови действащи лица и организатори сме членове и симпатизанти на ПП „Зелените“ и 2) напълно невярно твърдение, изказано от водещия. [...]

Ето какво точно беше казано в ефир:

Гостът Валери Симеонов каза следното: "Газпром няма интерес от собствен добив на шистов газ на никоя държава и си плаща за екологични акции, които подвеждат общественото мнение". Водещият Димитър Цонев каза, че "съществуват нови технологии" (за проучване и добив на шистов газ)."

По-нататък в жалбата се посочва, че като реакция срещу казаното от ПП „Зелените“ са изпратили имейл до предаването, в който са цитирали горните реплики и са поискали да изразят чрез свой представител – Борислав Сандов и с помощта на снимки, видео материали и изявления в медиите своята позиция на „активни участници и организатори на протестите срещу фракинга за шистов газ в България от четири години насам“. В жалбата се заявява, че ПП „Зелените“ са „пряко засегнати от изказването на В. Симеонов“ и представителите на организацията държат да упражнят право на отговор по чл. 18 от Закона за радиото и телевизията.

В оплакването се твърди, че с „мълчаливия си отказ да предостави трибуна по темата на ПП „Зелените“ като засегната и адекватно информирана страна“ БНТ е нарушила няколко разпоредби на Етичния кодекс на българските медии.

НОРМИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

1.1.1. Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти.

1.1.4. Ясно ще разграничаваме фактите от коментарите и предположенията.

1.1.5. В коментарите и анализите ще се стремим да представяме разнообразни мнения и гледни точки.

1.1.6. При отразяване на спорове ще се стремим да дадем възможност на засегнатите страни да изразят своята позиция.

СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

В отговора на генералния директор на Българската национална телевизия се посочва, че цитираното изказване е лично мнение на депутата Валери Симеонов, в което той не споменава ПП „Зелените“, техен представител или становище на партията и в този смисъл не може да се приеме, че интервюираният е засегнал

Национален съвет за журналистическа етика

въпросната организация. Излагат се доводи за неприложимостта на чл. 18 от Закона за радиото и телевизията поради неизпълнение на фактическия състав на нормата – отсъства засегнатата страна и не са предприети законоустановените изисквания за упражняване на правото на отговор (писмено искане до представляващия БНТ генерален директор в 7-дневен срок от разпространението на предаването и времетраенето на правото на отговор да не надвишава това на изказването на интервюирания и водещия на предаването).

По нататък в позицията на БНТ се отхвърлят твърденията за нарушения на Етичния кодекс на българските медии, както следва:

Относно нарушение на т. 1.1.1: БНТ отбелязва, че в жалбата се визират интервю и твърдения на народен представител в актуално-публицистично предаване, който в качеството си на събеседник има свободата да изрази своето мнение.

Относно нарушение на т. 1.1.4: БНТ посочва, че коментарът на водещия Димитър Цонев в началото на предаването е отделен винаги от интервюта в самото предаване и медията отрича твърдението, че интервюто и задаването на въпроси могат да се отъждествяват с коментар.

Относно нарушение на т. 1.1.5: БНТ заявява, че в предаването „Още от деня“ и други актуални предавания на БНТ е гарантиран плурализмът на гледните точки по конкретен проблем.

ФАКТИ

Жанровата особеност на предаването „Още от деня“ е определена така: „Публицистичното предаване на БНТ 1 „Още от деня“ ще Ви даде първите коментари на горещите теми от деня. Всеки делник водещият Димитър Цонев и неговият екип ще търсят първите реакции по най-важните събития. „Още от деня“ предлага топ гости и преки включвания, различни гледни точки и гарантира най-добрия анализ – разчитане на скритите и явни политически знаци. Гледайте ни всеки делничен ден от 18:30 до 19:10ч. по БНТ 1.“

На 14.01.2015 г. по програма БНТ1 от 18.30 часа е излъчено поредното издание на предаването „Още от деня“ с водещ Димитър Цонев с продължителност 50 минути.

Темите и участниците в предаването са обявени в началото на предаването така:

„След 25 дни ваканция – искри в парламента!

Защо ГЕРБ предлага задължително гласуване? Зам.-председателят на НС Димитър Главчев.

Събират ли се БСП и АБВ за изборите? Говорителят на БСП Атанас Мерджанов.
Нов сблъсък ДПС – Патриотичен фронт. Говори Валери Симеонов.

Днес екипът на предаването пита: Ще успее ли ЕК да спаси проекта „Южен поток“?”

Началото на предаването започва с кратък коментар на водещия за работата на депутатите през предстоящия политически сезон след зимната ваканция на парламента.

Участието на Димитър Главчев е с продължителност около 17 минути, през което време се обсъждат:

Национален съвет за журналистическа етика

- основните приоритети на ГЕРБ в управлението (през което време на екрана долу се появява надпис „ВОТЪТ ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН?“),
- стратегията за развитието на съдебната система (през което време на екрана долу се появява надпис „СЛЯПА ЛИ Е ТЕМИДА?“),
- законодателните промени в сектор „Сигурност“ (през което време на екрана долу се появява надпис „В ОКОТО НА ТЕРОРА. ГОТОВА ЛИ Е БЪЛГАРИЯ?“),
- задължителният характер на гласуването по време на избори (през което време на екрана долу се появява надпис „НОВИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ. ВОТЪТ ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН?“),
- бъдещето на проекта „Южен поток“, състоянието на сектор „Енергетика“, състоянието на „НЕК“ (през което време на екрана долу се появява надпис „ИЗХОДЪТ. ЩЕ ИМА ЛИ ЮЖЕН ПОТОК?“).

Участието на Атанас Мерджанов е с продължителност около 15 минути. С него водещият на предаването коментира:

- съдбата на „Южен поток“ и поведението на сегашното правителство спрямо този проект, международните отношения с участието на Русия, ЕС и Турция за обезпечаване на бъдещи енергийни доставки (през което време на екрана долу се появява надпис „ИЗХОДЪТ. ЩЕ ИМА ЛИ ЮЖЕН ПОТОК?“),
- местните избори и възможното обединение на БСП с АБВ (през което време на екрана долу се появява надпис „ТАЙНИ ДОГОВОРКИ. БСП И АБВ ЗАЕДНО НА ВОТА?“),
- стратегията за съдебната реформа (през което време на екрана долу се появява надпис „СЛЯПА ЛИ Е ТЕМИДА?“),
- промените в сектор „Сигурност“ относно статута на ГДБОП и главния секретар на МВР, административната реформа в МВР, охраната на южната граница с Република Турция, необходимото финансиране на България от ЕС като външна граница на Съюза (през което време на екрана долу се появява надпис „ОПОЗИЦИЯТА В АТАКА. КАКВИ СА ЦЕЛИТЕ НА БСП?“), вътрешнопартийното напрежение в БСП.

Участието на Валери Симеонов е с продължителност около 15 минути. С този участник се коментират следните теми:

- възможните коалиции на „Патриотичния фронт“ с БСП, ГЕРБ, Реформаторския блок на местните избори (през което време на екрана долу се появява надпис „ПАТРИОТИЧЕН СБЛЪСЪК. ДПС ИЗВЪН ВЛАСТТА“),
- слабостите в работата на френските служби за сигурност по случая „Шарли Ебдо“, тиражът и характера на сатиричното издание, провалът на френската полиция при залавянето на терористите, „Маршът на протеста“ в Париж, качествата на Марин льо Пен, случаят „Петко Сертов“ и работата в тази връзка на МВР (през което време на екрана долу се появява надпис „В ОКОТО НА ТЕРОРА. ГОТОВА ЛИ Е БЪЛГАРИЯ?“),
- проектът „Южен поток“, проектът „Син поток“, цената на газът в България и стойностите, на които той се закупува в сравнение с други държави от ЕС – Германия и Румъния, мораториумът върху проучванията и добивът на шистов газ,

Национален съвет за журналистическа етика

добивът на газ в Черно море (през което време на екрана долу се появява надпис „ИЗХОДЪТ. ЩЕ ИМА ЛИ „ЮЖЕН ПОТОК“?“),

- седемте приоритета на ГЕРБ в управлението и за съвпаденията с тези на „Патриотичния фронт“ в сектор „Икономика“, „Енергетика“, задължителното гласуване и различията между двете политически сили относно статута на НЗОК, пенсионната реформа, санирането на панелните жилища.

Между Валери Симеонов и водещия на предаването „Още от деня“ Димитър Цонев е проведен следният диалог:

Водещ: Една новина от днес, свързана с „Южен поток“. Където нещата вече явно са, категорично вече ясни (Валери Симеонов: „Дай, Боже!“) и аз мисля, че българската (Валери Симеонов: „Дай, Боже!“) страна няма защо изобщо да говори повече за „Южен поток“, а трябва да говорим само и единствено за „Турски поток“ и ако можем ние да се прикачим към тази газ, която Европа ще купува руска газ през Турция. Това е решението в Москва. Вие как гледате на ..?

Валери Симеонов (В. С.): Не е много сигурно това. По-просто са политически изявления на лидери – на Путин.

Водещ: Не, това е изявление ...

В. С.: Не, не. Вижте фактите са други.

Водещ: ... на „Газпром“ и на еврокомисаря по енергетика.

В. С.: „Газпром“ не може да предостави големи количества газ. (Водещ: „е добре за петдесет ...“) Това е фактът, който никой не го казва. Ето, например, знаете ли „Син поток“ – въпросният, тръбопровод, който минава от Анапа тръгва и излиза в Турция (Водещ: „Да?“), знаете ли, че той работи с наполовина капацитет? На половина! Петдесет процента!

Водещ: Може би ...

В. С.: В момента Русия губи ...

Водещ: ... това им изнася в момента.

В. С.: ... Русия губи от това. Моля?

Водещ: Тоест, Вие смятате, че ...

В. С.: Не, не. Турската икономика има нужда от газ. Има нужда от ...

Водещ: Ама и европейската има нужда, разбира се. Особено тука, нашата област.

В. С.: Естествено, че има. Но след като те не могат да подадат тази газ, за която ще получат пари ...

Водещ: Така ...

В. С.: ... откъде ще вземат другата? Те сега говорят за Азербайджан. Това са допълнителни договори. Не казвам, че е невъзможно. Но, знаете ли, какво ни интересува всичкото това нас, след като купуваме най-скъпата газ? Единственото, което нас ни интересува, когато от някъде се подаде газ от тръба било от южната ни граница, било от Черно море, ние да купуваме на по-нормална цена, а не на най-високата цена в Европа. Нашите братя ...

Водещ: По-висока от Германия?

Национален съвет за журналистическа етика

В. С.: Да.

Водещ: А, при това ... добре ...

В. С.: Нашите братя ни продават най-скъпата газ. Ето това е въпросът, който трябва да коментираме.

Водещ: А, добре, ако ...

В. С.: По-висока от Германия, по-висока от Румъния, от всички.

Водещ: Да, ако го коментирате с Бойко Борисов, няма ли да му предложите, тъй като днес разбрахме, че той си седи на мнението за мораториум върху шистовия газ? Вие смятате ли, че шистовият газ е едно от спасенията за България, тъй като много хора, експерти, не аз, не Вие, смятат, че ако боднем, ще излезе?

В. С.: Ама защо ... точно. Това експертите го казват, между другото.

Водещ: Да.

В. С.: Не знам дали ...

Водещ: А защо ние не искаме да бодем? Въпреки че има нови технологии, които

...

В. С.: Защото ... Знаете ли? Защото „Газпром“ няма интерес от собствен добив не само на шистов, но и на нормален газ ... на никоя държава.

Водещ: Ама аз не Ви питам за „Газпром“. Говорим за български политици, които не желаят това да се случи.

В. С.: Е, ако ме оставите, ще Ви отговоря. Почвам малко по-отдалече, разбирате ли?

Водещ: А-а-а, разбирам.

В. С.: Така (смее се).

Водещ: Разбирам

В. С.: „Газпром“ чисто и просто си плаща за едни екологични акции, да се подвежда общественото мнение, за да не започне която и да е държава, която ползва руска газ, да не започне да добива собствена газ. Хайде да оставим шистовия газ.

Водещ: Така.

В. С.: Защо не си добивам газта, която имаме в Черно море? Защо двадесет и пет години правителството, правителствата ...

Водещ: И там забавихме проучванията.

В. С.: Не ние. Значи това, забавиха го „Тотал“ и а ...

Водещ: Така, да.

В. С.: ... другите две фирми, обаче ... Тук вече трябва да се намеси българското правителство и да им каже: „Ако ще спирате, ако ще отлагате с шест месеца, защото те това казаха, ако ще отлагате ...

Водещ: Ние ще намерим други.

В. С.: ... проучвателните работи, вземете си сондите и си заминавайте, където искате. Въпрос на оцеляване, на живот и смърт е, на този обедняващ народ да се осигури енергиен източник на нормални цени. „Така че ние ще сключим договор с друг, ще прекъснем вашата концесия, ако трябва.“ Ето това трябва да направи господин Борисов, вместо непрекъснато да говори за „Южен поток“, макар че това започвам да го разбирам защо го прави.

Национален съвет за журналистическа етика

Водещ: За „Южен поток“?

В. С.: Да. Защо продължава да говори, след като всички казаха, че няма да има.

Водещ: Е, няма. То вече няма защо да говори. Нещата са ясни.

В. С.: Е, има някаква причина.

МОТИВИ

1. Нарушение на чл. 1.1.1.

Комисията намира, че „Още от деня“ е полемична рубрика, която се основава на активната комуникация със събеседниците, в опит да се дискутират най-важните текущи национални и международни новини, както и да се постигне обмен на мнения, идеи и възгледи, с което БНТ съдейства за формирането на обществено мнение по значими социални въпроси в рамките на демократичните дебати.

В случая изразяването на мнение „е свързано с мисли или коментари върху общи идеи или бележки за новини, отразяващи действителни събития“. Според Резолюция № 1003 (1993) за журналистическа етика на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа (ПАСЕ) мненията „са задължително субективни и следователно не могат и не трябва да се подчиняват на критерия за достоверност“. И в конкретния случай изложените по-горе факти гарантират, че мненията и на двамата събеседници – Валери Симеонов и Димитър Цонев са изразени добросъвестно, без предварително приети позиции и изначално заявени интереси.

2. Нарушение на чл. 1.1.4.

При новинарските предавания разпространението на новини „трябва да се основава на достоверност, осигурявана чрез съответните средства за удостоверяване и доказване, и безпристрастност в представянето, описанието и разказването.“ (т. 4 от Резолюция № 1003 (1993) за журналистическа етика на ПАСЕ). В коментарни предавания, каквото е „Още от деня“, се обсъждат, а не се представят, актуални новини и се дава гласност на лични позиции по тях.

Комисията не установява коментари да са представяни като факти с цел да се формира обществено мнение в полза или във вреда на добива на шистов газ, защото темата на предаването и обсъжданията не се фокусират върху това.

3. Нарушение на чл. 1.1.5.

Многообразието на мнения и гледни точки в коментарните предавания може да бъде постигнато по различен начин в зависимост от характеристиките на съответното предаване. Когато то е еднократно издание, следва да се потърсят множество позиции, които да представят различните становища по въпроса с цел зрителите да формират своето мнение в това единствено телевизионно излъчване. Тази цел трябва да бъде постигната, разбира се, без да се изпада в другата крайност, като се търси „свършената изчерпателност“ на идеите, която би могла да навреди на самото съдържание и да затрудни зрителите в създаването на мнение.

При рубриците плурализмът на гледните точки може да се постигне, като се следва тематичната линия на съответното предаване – т. е., в няколко последователни издания.

В предаването „Още от деня“ на 14.01.2015 г. се води политически разговор с представители на три парламентарно представени сили – ГЕРБ, БСП и

Национален съвет за журналистическа етика

„Патриотичният фронт“ по пет теми, една от които засяга политическите измерения на „Южен поток“. Комисията не установява нарушение на принципа на плурализма.

Освен това, в жалбата не се навеждат доводи, с които се оспорват изразените от тримата народни представители политически позиции за съдбата и бъдещето на „Южен поток“.

4. Нарушение на чл. 1.1.6.

Посочената като нарушена разпоредба на Етичния кодекс на българските медии предвижда, че при отразяването на спорове медиите са длъжни да полагат усилия и да дадат възможност на засегнатите страни да изразят своята позиция. В „Още от деня“ на 14.01.2015 г. се коментират приоритетите в управлението на страната и преустановяването на енергийния проект „Южен поток“, като според Комисията участниците са имали възможност да засегнат темите от различен ъгъл и не се споменават конкретни правни субекти – повод за упражняване на правото на опровержение.

След като се запозна с предаването „Още от деня“, разпространено на 14.01.2015 г. от Българската национална телевизия по телевизионна програма „БНТ1“, и проведе обсъждане по същество, на основание чл. 17, ал. 5 от Правилника за дейността си Комисията по журналистическа етика прие следното

РЕШЕНИЕ:

Комисията намира жалбата на г-н Петър Кърджилов срещу Българската национална телевизия за нарушения на Етичния кодекс на българските медии в разпространеното на 14.01.2015 г. предаване „Още от деня“ за неоснователна.

Решението е взето без участието на Бойко Василев, който си направи отвод на основание чл. 13, ал. 2 от Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика.

Съгласно чл. 18, ал. 4 от Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика решението да се изпрати на заинтересованите страни в 7-дневен срок от приемането му.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Александър Кашъмов

**ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА ФОНДАЦИЯТА:**

Мехти Меликов